

## Micinco eka sisiteme ya tundzo ya Khasitomo

**Tshwane, 8 Mhawuri 2024** – Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS) byi tshama byi tiyimiserile ku nyika nhlamuselo na ntiyisiso eku tirhisiweni ka xileriso xa byona xo tlakusa vuxavisi lebyi nga enawini eka nhluvukiso wa ikhonomi ya tiko eka nkarhi wo ndlandlamuxa hi xihatla bindzu ra le ka inthanete leri vuriwaka *e-Commerce*. Leswi swi ta fikeleriwa hi ku endla swi olova no vevuka ku fambisa ntshukotshuko wa tinhundzu lowu engetelekeke.

Hi ku ya hi xileriso lexi nga laha henhla, SARS yi lemukile swivilelo swo twala leswi humeseriweke ehandle eku tundzeni ka tinhundzu to hlaya, ngopfungopfu swiambalo, hi ku tirhisa *e-Commerce* hi vatundzi vo hlaya lava a va nga hakeli mixakaxibalo ya Khasitomo leyi bohaka na VAT eka mitundzo leyi, leswi vangaka mphikizano lowu nga riki kahle na vahoxaxandla van'wana va vumaki.

Swivilelo leswi swi sukela eka mhaka ya leswaku, hi mhaka ya xikalulexi xikulu xa vuxavisi hi ku tirhisa *e-Commerce*, SARS yi tivisile "xengetelo" eka tinhundzu leti nga na nkoka wa le hansi ka 500, hi ku ya hi laha vatundzi va hakeleke mpimo wo fana wa 20% ematshan'wini ya mixakaxibalo ya Khasitomo naswona ku nga hakeriwi VAT.

Ku ololoxa swivilelo leswi no nyika nhlamuselo eka vaxavisi lava ngheneleleke eka ntundzo wa tinhundzu hi ku tirhisa *e-Commerce*, SARS yi ta endla micinco yo hlaya hi ku fambisana na rimba ra Nhlanguano wa Khasitomo wa Misava (WCO) ku tirhana na vuandlalelo bya vuxavisi lebyi byi nga ku cinceni khale.

Eku sunguleni ka 1990 rhumelo wa tihlayo letikulu ta nhundzu ta nkoka wa tinhundzu lowutsongo kumbe lowu nga nyawuriki ku tlula mindzilekani ti rhwariwile hi vukorhokeri byo rhumela tinhundzu no byo rhumela tinhundzu hi xihatla a ti hlanganile na nkulo lowukulu emisaveni naswona leswi nga fikelerisa laha Nhlanguano wa Khasitomo wa Misava (WCO) wu nga tumbuluxa sete ya maendlelo ma humeso/mbhasiso – leyi tivekaka tanihi "WCO Guidelines on Immediate Release".

Swiletelo leswi swi kongomisiwile eka ku pfuneta valawuri va Khasitomo va swirho swa WCO eku ringaniseni ka ku phurosisa tinhundzu ta *e-Commerce*, hi ku ya hi nawu wa vuxokoxoko lebyi nyikiweke hi mutirhisi wa Khasitomo ku nga si fika tinhundzu, na vukhetekanyi bya tinhundzu bya misava eka mune wa mikhetekanyo ya mune (4) yo hambana:–

Nkhetekanyo wa 1 – Mapapila na matsalwa – Laha ku pfumalaka nkoka wa bindzu, leswi nga hakerisiwiki mixakaxibalo na swibalo, humeso wa xihatla eka tshaku ra ntiviso lowu katsakanyiweke lowu nga va ka wa nomo kumbe wo tsariwa (nongoloko wa nhundzu, wivili kumbe nongoloko wa tiayitheme teto).

Nkhetekanyo wa 2 Mindzhwalo ya koka wa le hansi leyi nga ehansi ka mpimo wa nhlayohansi laha ku nga hlengetiwiki mixakaxibalo na swibalo, na mbhasiso wa xihatla na humeso ehenhla ka nongoloko wa tinhundzu, wivili, wivili ya yindlu, ntiviso wa nhundzu kumbe nongoloko wa tiayitheme

Nkhetekanyo wa 3 – Mindzhwalo leyi hakerisiwaka xibalo ya nkoka wa le hansi (ntiviso wa tinhundzu lowu olovisiweke) – tinhundzu leti nga henhla ka nhlayohansi, kambe ti

ri hansi ka mpimo wa nkoka wa ntiviso wo helelela, leyi hakerisiwaka xibalo, na ntirhiso wa ntiviso lowu olovisiweke, kumbe humeso ehenhla ka nongoloko wa nhundzu ku landzela mbhasiso lowu olovisiweke, na swo tala.

Nkhetekanyo wa 4 – Mindzhwalo ya nkoka lowukulu (ntiviso wa tinhundzu wo helela) – Mindzhwalo leyi nga weriki hansi ka mikhetekanyo leyi hlamuseriweke laha henhla no katsa mindzhwalo leyi nga na tinhundzu leti faneriweke hi miyiriso. Humeso wa ntolovelo na maendlelo ma mbhasiso, ku katsa na hakelo ya mixakaxibalo na swibalo, swa tirhisiwa.

Micinco leyi nga ta tirhisiwa:

- Ntiviso wa VAT ku engetelela eka mpimo wo fana wa sweswi wa muxakaxibalo wa Khasitomo wa 20% hi ti1 Ndzati 2024 tanihi tshalatshala ra masungulo ra xihatla.
- Vumbekelo hi vuntshwa ra mpimo wo fana wa sweswi wa 20% eka mfumo wa WCO eka mikhetekanyo ya burodibendi yinharhu yo sungula na mipimo ya muxakaxibalo leyi faneleke, ti ti1 Hukuri 2024.

Khomixinara wa SARS Edward Kieswetter u te SARS yi ta tirhisana na Ndzawulo ya Vucincanisi bya Mabindzu, Vumaki na Mphikizano (DTIC) tanihi n'wini wa pholisi ya vuxavisi na nhluvukiso wa tiko, ku katsa na vahoxaxandla van'wana va le ka vumaki, ku aka ntshembo wa mani na mani hi ku lava swivandla swo ringanisa ndhawu yo hoxa xandla eka yona ku sirhelela vumaki bya laha kaya no tumbuluxa swivandla swa bindzu eka nkulo wa ikhonomi. U vurile leswaku SARS yi ta tirhisa "ntirhiso lowukulu wa switiviwa, vutlhari lebyi nga riki bya ntumbuluko, vudyondzi bya muchini na tihlayohlayo ku fambisa ku antswa vuxavisi loko hi le tlhelo byi hunguta mixungeto eka ikhonomi".

Mayelana na vuxokoxoko hi xitalo, u komberiwa ku tihlanganisa na SARS hi ku tirhisa [SARSMedia@sars.gov.za](mailto:SARSMedia@sars.gov.za).